Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı universitetlərinin reytinqi açıqlanıb

Oruc MUSTAFAYEV, *"Azərbaycan müəllimi"*
o.mustafayev@muallim.edu.az

Böyük Britaniyanın nüfuzlu Quacquarelli Symonds (QS) şirkəti dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı universitetlərinin sayca 6-cı reytinq cədvəlini *(QS World University Rankings by Subject 2016)* açıqlayıb. Reytinq tərtib olunarkən bütün dünya üzrə 4226 ali təhsil müəssisəsi təhlil olunub, onlardan 945-i siyahıya daxil olub. Tədqiqat gedişində 113 milyondan çox sitatgətirilmə təhlil olunub, 15530 tədris proqramının təminatı yoxlanılıb. Reytinqin nəticələri 44428 işəgötürən və akademik cəmiyyətin 76793 nümayəndəsinin ekspert rəyinə, eləcə də 28,5 milyon tədqiqat işinin təhlilinə əsaslanır.

Dünyanın ən yaxşı universitetləri 42 ixtisas istiqamətləri üzrə qiymətləndirilib. Tərtibçilər ali məktəbləri qiymətləndirərkən universitetlərin akademik aləmdə nüfuzu, işəgötürənlərin rəyləri, müəllimlərin və tələbələrin Scopus/Elsevier biblioqrafiya verilənlər bazasından əldə olunmuş məlumatlar əsasında elmi məqalələrindən sitatgətirilmə indeksini əsas götürüblər. Amerikanın Massaçusets Texnologiya İnstitutu (Massachusetts Institute of Technology- MIT) və Harvard Universiteti (Harvard University) builki reytinqdə 24 ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı ali məktəblərin siyahısına başçılıq edirlər. Adıçəkilən ali məktəblərin hər biri ayrılıqda 12 ixtisas hazırlığı üzrə reytinq cədvəllərinə liderlik edirlər. Məsələn, Harvard Universiteti "Antropologiya", "Sosial siyasət və administrasiya", "Psixologiya", "Hüquq" kimi ixtisaslarda dünya üzrə birincidir. Massaçusets Texnologiya İnstitutu isə "Arxitektura", "Linqvistika", "İqtisadiyyat" fənlərində liderlik edir. Böyük Britaniyanın Oksford Universiteti (University of Oxford) "İngilis dili və ədəbiyyat", "Müasir dillər", "Coğrafiya", Kembric Universiteti (University of Cambridg) "Riyaziyyat", "Arxeologiya" kimi fənlərdə başlıca mövqeni tutur.

Builki reytinqə 28 elm sahəsi üzrə Rusiyanın 17 universiteti daxil olub. M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti (MDU) 23 ixtisas üzrə dünyanın ən yaxşı ali məktəbləri siyahısına düşüb. "QS World University Rankings by Subject" dünya reytinqinin versiyasına görə, MDU "Linqvistika" sahəsində 17-ci, "Fizika və astronomiya" sahəsində 27-ci, "Riyaziyyat" nominasiyasında 33-cü yeri tutub. MDU "Arxeologiya", "Müasir dillər", "Fəlsəfə", "Kompüter elmləri və informasiya texnologiyaları", "Kimya", "Siyasi və beynəlxalq əlaqələr" üzrə ilk 100-lükdə yer alıb. "MDU bütün elmi istiqamətlər üzrə reytinqə daxil olmaqla çox gözəl nəticələr göstərib. Bu, uğurdur. Lakin bu, həm də universitetin apardığı nəhəng işdir. Biz böyük elmi layihələrin reallaşdırılması sayəsində öz mövqeyimizi möhkəmləndirə bilmişik. Ənənəvi olaraq hesab edirlər ki, Rusiya humanitar sahədə zəif nəticələrə malikdir. Lakin biz bunun düzgün olmadığını göstərdik", - deyə M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin rektoru, akademik B.Sadovniçi bildirib. Qeyd edək ki, MDU kimya, mühəndislik, fəlsəfə, siyasət, arxeologiya da daxil olmaqla daha 9 elm sahəsi üzrə top-100-lükdə yer alıb. Sankt-Peterburq Dövlət Universiteti də öz mövqeyini yaxşılaşdırıb. Bu ali məktəb dağ-mədən və faydalı qazıntılar hasilatı üzrə 26-cı yerdə qərarlaşıb, eləcə də linqvistika sahəsində ən yaxşı 100 ali məktəb sırasında yer alıb. Digər ali məktəblərdən Novosibirsk Dövlət Universiteti, "MİFİ" Milli Nüvə Tədqiqatları Universiteti də top-100-lükdə yer alıb. Rusiyanın Təhsil və Elm Nazirliyi MDU və Sankt-Peterburq Dövlət Universitetinin QS reytinqində uğurla təmsil olunmasını yüksək qiymətləndirib. Rusiya təhsil və elm nazirinin müavini Aleksandr Povalenko qeyd edib ki, son reytinqdə bir sıra ixtisas istiqamətləri üzrə uğurlu nəticələr göstərmiş ali məktəblər Rusiya universitetlərinin dünya miqyasında rəqabətqabiliyyətliliyinin artırılması üzrə hökumət layihəsinin (5-100) iştirakçılarıdırlar. Onun sözlərinə görə, getdikcə sözügedən layihənin daha çox iştirakçısı olan ali məktəblər dünya reytinqlərində yer alır. QS-in Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya regionu üzrə icraçı direktoru Zoya Zaytsevanın sözlərinə görə, Rusiyanın daha çox ali məktəbinin QS reytinqlərində yer alması sevindiricidir. Bu o deməkdir ki, universitetlər düzgün yoldadırlar, onlar daim özlərinin beynəlxalq miqyasda tanınmasını yaxşılaşdırır, akademik birliyin ekspertləri ilə səmərəli iş qurur və öz elmi uğurlarını dünyaya daha düzgün çatdırmağa çalışırlar. Biz isə 20-30 il əvvəlki vəziyyəti əks etdirən məlumatları deyil, reallığı göstərən daha dəqiq məlumatları toplayırıq.

Türkiyənin ali məktəbləri də dünyanın ən yaxşı universitetləri arasında yer ala biliblər. Orta Doğu Texnik Universiteti ümumilikdə 12 ixtisas hazırlığı sahəsində dünyanın seçilmiş ali məktəbləri arasına daxil olaraq Türkiyəni reytinqdə ən çox təmsil edən universitet olub. Ötən reytinqlərə 10 elm sahəsi ilə daxil olan ODTU builki sıralamada elm sahələrinin sayını 12-yə çatdıran yeganə türk ali məktəbi olub. Türkiyəni reytinqdə İstanbul Texnik Universiteti 8, Bilkənd Universiteti 5, Boğaziçi Universiteti 4, Hacettepe Universiteti 2, Ankara, İstanbul, Koç universitetləri hərəsi 1 universitetlə təmsil ediblər. Ayrıca olaraq ODTU İstanbul Texnik Universiteti ilə yanaşı mineral və dağ-mədən mühəndisliyi sahəsində dünyanın 100 universiteti siyahısına daxil olublar. İstanbul Texnik Universitetinin rektoru, professor-doktor Mehmet Karaca rəhbəri olduğu ali məktəbin dünya reytinqində layiqli yer tutmasını çox önəmli hadisə adlandırıb. "Hədəfimiz dünyanın 50 ən yaxşı universiteti arasında yer almaqdır. İTU tədqiqatlar aparan, bir sıra ilklərə imza atmış universitetdir. Akademik və elmi inkişaf universitet üçün hər zaman öncül olub. 50 ilə 100 ən yaxşı universitet arasına daxil olan İTU istər Türkiyədə, istərsə də dünya səviyyəsində mühəndislik elminin təhsildə önəmli rol oynadığını göstərir. Universitet hər zaman öz qarşısında mühəndislik və texnoloji sahələrdə ən yaxşı 50 dünya universiteti arasında yer almağı hədəf qoyub. Dünyanın ən yaxşıları arasında daxil olmağı bacarmış bütün universitetlərimizi təbrik edirəm. Bu sıralamada ölkəmizdən nə qədər çox universitet yer alarsa bir o qədər qürur duyarıq!".

Baxmayaraq ki, reytinqdə ABŞ və Böyük Britaniya ali məktəbləri liderlik edirlər, keyfiyyətli ali təhsil təqdim edən ölkələrin sayı artmaqdadır. Avstriya, Cənubi Afrika, Finlandiya, Braziliya, Çin və İsveç ayrı-ayrı ixtisas istiqamətləri üzrə reytinq sıralamalarında ilk 10-luqlarda yer alıblar. Dünyanın ixtisas hazırlığı sahəsində ən yaxşı universitetlərinin reytinq vəziyyəti ilə *www.topuniversities.com* səhifəsindən daha yaxından tanış olmaq olar.

Qeyd edək ki, QS Quacquarelli Symonds 1990-cı ildən ali təhsil sahəsində və biznes sektorunda nüfuzlu ekspert qrupudur. QS World University Rankings-in ixtisas hazırlığı istiqamətləri üzrə illik reytinqi işəgötürənlərə, tələbələrə, valideynlərə və müəllimlərə dünya üzrə hansı universitetin keçilən hər bir fənn üzrə ən yaxşı olmasına dair tam və ən dolğun, aktual məlumatlar imkanı verir.

İxisas	Qalib universitetlər	Ölkələr
1. Mühasibat uçotu və maliyyə	Harvard Universiteti	ABŞ
2. Kənd və meşə təsərrüfatı	Vageningen Universiteti	ABŞ
3. Antropologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
4. Arxeologiya	Kembric Universiteti	Böyük Britaniya
5. İncəsənət və dizayn	Kral İncəsənət Universiteti	Böyük Britaniya
6. Biologiya elmləri	Harvard Universiteti	ABŞ
7. Biznes və menecment	Harvard Universiteti	ABŞ
8. Kimya	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
9. Kommunikasiya və kütləvi informasiya vasitələri	Cənubi Kaliforniya Universiteti	ABŞ
10. Hesablama texnikası	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
11. Stomatologiya	Honkonq Universiteti	Honkonq
12. Tədqiqatların işlənməsi	Harvard Universiteti	ABŞ
13. Yerin və Dünya okeanının tədqiqi	Sürix Ali Texnik Məktəbi	İsveçrə
14. İqtisadiyyat və ekonemetrika	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
15. Təhsil	London Universitet Kollecinin Təhsil İnstitutu	Böyük Britaniya
16. Mühəndislik işi və praktika	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
17. Tikinti konstruksiyaları mühəndisliyi işi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
18. Elektronika mühəndisliyi işi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
19. Mexanika mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
20. Dağ-mədən sənayesi və faydalı qazıntıların hasilatı mühəndisliyi	Kolorado Dağ Məktəbi	ABŞ
21. İngilis dili və ədəbiyyatı	Oksford Universiteti	Böyük Britaniya
22. Ətraf mühitin tədqiqi	Berkli Kaliforniya Universiteti	ABŞ
23. Coğrafiya	Oksford Universiteti	Böyük Britaniya
24. Tarix	Oksford və Kembric universitetləri	Böyük Britaniya
25. Hüquq	Harvard Universiteti	ABŞ
26. Linqvistika	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
27. Materialşünaslıq	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
28. Riyaziyyat	Kembric Universiteti	Böyük Britaniya
29. Tibb	Harvard Universiteti	ABŞ
30. Müasir dillər	Oksford Universiteti	Böyük Britaniya
31. Tibb bacısı işi	Pensilvaniya Universiteti	ABŞ
32. İncəsənətin praktik növləri	Culyard Məktəbi	ABŞ
33. Farmakologiya və farmasevtika	Harvard Universiteti	ABŞ
34. Fəlsəfə	Pittsburq Universiteti	ABŞ
35. Fizika və astronomiya	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
36. Siyasət və beynəlxalq münasibətlər	Harvard Universiteti	ABŞ
37. Psixologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
38. Sosial siyasət və administrasiya işi	Harvard Universiteti	ABŞ
39. Sosiologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
40. Statistika və əməliyyatların tədqiqi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
41. Baytarlıq	Kaliforniya Universiteti , Devis	ABŞ
42. Arxitektura /tikinti mühiti	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ

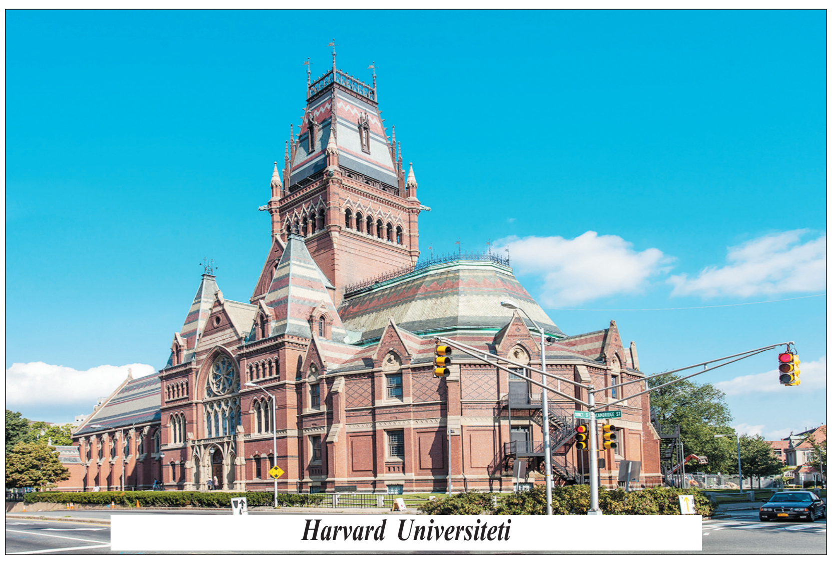
Harvard Universiteti

Massaçusets Texnologiya İnstitutu

Kaliforniya Berkli Universiteti